

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2021-01-22
Stockholm

Mål nr
M 10075-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-09-06 i mål nr M 5125-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Göteborg Energi AB, 556362-6794

Ombud: Advokataktiebolaget Nordic Law Box

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

SAKEN

Ansökan om ändringstillstånd och omprövning av villkor enligt miljöbalken avseende verksamhet vid Rosenlundsverket i Göteborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på följande sätt:

1. Punkten 5 i mark- och miljödomstolens dom upphävs.
2. Mark- och miljööverdomstolen skjuter enligt 22 kap. 27 § miljöbalken under en prövotid upp frågan om villkor avseende ytvattenbortledningens inverkan på fisk och andra organismer.

Dok.Id 1652233

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

Göteborg Energi AB ska under prövotiden undersöka i vilken omfattning adult fisk och andra organismer sugts in eller simmar in i intagsledningen då det råder höga vattenhastigheter i intagsledningen. Bolaget ska senast (3) tre år från den dag då det nya tillståndet togs i anspråk till Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, inge en prövotidsutredning med förslag på slutliga villkor om skyddsåtgärder för att motverka skador på fisk och andra organismer, alternativt förslag på fiskeavgift enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Den närmare utformningen av hur undersökningen ska genomföras, ska ske i samråd med Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Under prövotiden och till dess annat bestäms ska följande *provisoriska föreskrifter* gälla:

- P.1. Villkor 12 till tillståndet i Vänersborgs tingsrätts, miljödomstolen, dom den 10 maj 2007 i mål nr M 523-05 ska inte gälla.
- P.2. Göteborg Energi AB ska till Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, anmäla när det nya tillståndet tas i anspråk.
3. Mark- och miljööverdomstolen återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.
 4. Göteborg Energi AB ska ersätta Länsstyrelsen i Västra Götalands län för dess rättegångskostnad i Mark- och miljööverdomstolen med 6 400 kr. På beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom tills betalning sker.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Göteborg Energi AB har *i första hand* yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva villkor 12.

I andra hand har bolaget yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska, under en prøvotid, skjuta upp frågan om villkor avseende intagskonstruktionens påverkan på fisk och andra organismer samt besluta att bolaget ska, inom tre år från att det tillståndsgivna vattenintaget tagits i drift, redovisa utredning och förslag till slutliga villkor i enlighet med följande:

- U1. Göteborg Energi AB ska undersöka i vilken omfattning adult fisk och andra organismer sugs in eller simmar in i intagsledningen då det råder höga vattenhastigheter i intagsledningen. Detta ska redovisas till domstolen med förslag på eventuella åtgärder för att motverka skador, alternativt förslag på fiskeavgift. Utformningen av hur undersökningen ska genomföras, ska ske i samråd med länsstyrelsen.

I tredje hand har bolaget yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkor 12 så att det får följande lydelse:

Anordningar för intag av vatten för kyländamål ska utformas så att strömningshastigheten inte överstiger 0,5 m/s och spaltvidden i inloppssilen ska vara maximalt 20 mm.

Länsstyrelsen har motsatt sig bolagets första- och tredjehandsyrkanden men medgett att villkorsfrågan om risker på den vattenlevande faunan på grund av det nya vattenintaget utreds under en prøvotid och att redovisningen ska ske inom den tid som bolaget har angett. Formuleringen av utredningsföreskriften bör dock justeras på så sätt att utredningen ska redovisas till domstolen med förslag på eventuella åtgärder för att motverka *ytterligare* skador, alternativt förslag på fiskeavgift.

Länsstyrelsen har begärt ersättning för sin rättegångskostnad i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Göteborg Energi AB har till stöd för sitt överklagande anfört huvudsakligen följande: Ökningen av mängden ytvatten som bolaget nu kan få leda bort från Göta älv förutsätter att det befintliga vattenintaget byts ut. Det planerade intaget är dimensionerat för att kunna leda bort 16 000 m³/h med en maximal strömningshastighet vid intaget om 0,15 m/s. Beräkningarna är utförda med förutsättningen att intaget inte är försett med något galler för att hindra fisk och andra organismer att sugas in i intaget. Mark- och miljödomstolen har beslutat att verksamheten ska förses med ett villkor som begränsar strömningshastigheten till 0,15 m/s samtidigt som intaget ska förses med ett galler med en maximal spaltvidd om 20 mm. Med det villkoret förändras förutsättningarna för verksamheten som domstolen tillåtit. Enligt bolagets beräkningar innebär det att intagsarean måste vara 25 procent större än det ansökta intaget för att maxflödet om 16 000 m³/h ska kunna uppnås. En sådan ändring kan inte göras inom ramen för det tillstånd som mark- och miljödomstolen gett. Det måste finnas en reell möjlighet att kunna utnyttja tillståndet med de givna förutsättningarna som ligger till grund för detta utan att ett villkor begränsar möjligheten till det.

Bolaget har i Mark- och miljööverdomstolen gett in utredning i fråga om effekterna för verksamheten med anledning av mark- och miljödomstolens ändring av villkor 12.

Länsstyrelsen har till stöd för sin inställning anfört huvudsakligen följande: Det underlag som presenterats i målet visar inte på ett tillräckligt tydligt sätt att den nya intagskonstruktionens inverkan på fisk och andra organismer kommer att bli godtagbar. Villkor 12 i tillståndet kan därför inte upphävas. Det måste säkerställas att den nya konstruktionen inte medför för stora risker för den vattenlevande faunan med tanke på att en stor mängd fisk och ett stort antal fiskarter vandrar och uppehåller sig i Göta älv, däribland den genetiskt unika och värdefulla Sävéalaxen. Länsstyrelsen medger därmed bolagets andrahandsyrkande. Redovisningen av utredningen bör ske inom den tid som bolaget har föreslagit och utredningen bör omfatta det som länsstyrelsen angav vid mark- och miljödomstolen. I den utredning som bolaget nu gett

in har det angetts att en vattenhastighet mellan gallerstavarna som är 25 procent högre än 0,15 m/s behöver tillåtas, om bolaget ska uppföra den nya intagskonstruktionen det fått tillstånd till, och ha ett fiskgaller och samtidigt kunna ta ut det tillståndsgivna momentana maxflödet. En strömningshastighet på 0,5 m/s motsvarar däremot drygt 330 procent av 0,15 m/s. Av den prövotidsutredning gällande fiskförluster vid intagsgallret som genomfördes av Fiskeriverket i samband med tillståndsprövningen för grundtillståndet framgår fiskars maximala simhastighet. Generellt är denna i storleksordningen fem gånger fiskens längd per sekund. Det innebär att fiskar som är kortare än 10 cm sannolikt inte klarar av att simma motströms om de hamnar vid intaget och vattenhastigheten där är 0,5 m/s. Fiskarna riskerar istället att sugas in utan att kunna ta sig ut igen. Länsstyrelsen motsätter sig därför bolagets tredjehandsyrkande. Ifall ett sådant villkor skulle bli aktuellt bör det framgå att begränsningen i strömningshastighet gäller vid intaget, vilket inte framgår av bolagets föreslagna villkor. Bolaget visade vid prövningen i mark- och miljödomstolen att vattenhastigheten blir olika stor på olika platser i intagssystemet.

Göteborg Energi AB har besvarat länsstyrelsens yttrande huvudsakligen enligt följande: Tidigare undersökningar visar att fiskars simstyrka är relaterad till kroppslängden och den maximala hastigheten är generellt av storleken fem gånger fiskens längd per sekund. En vattenhastighet om 0,15 m/s kan teoretiskt innebära en påverkan på fisk som är mindre än 30 mm. Risken uppstår främst i intagets omedelbara närhet eftersom vattenhastigheten avtar med avståndet. I samma utredning påvisades varken yngel eller ägg, vilket indikerar att området kring Rosenlund inte är ett viktigt lek- eller uppväxtområde för fisk. Eftersom vattnet sugas in på nedströmssidan i älven och på grund av intagsledningens konstruktion kommer flödet under den dominerande delen av tiden endast att vara 10–20 procent av maxflödet. Galler är därför inte en nödvändig skyddsåtgärd. Bolaget och länsstyrelsen är överens om utformningen av utredningsuppdraget enligt andrahandsyrkandet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bolaget har sedan tidigare tillstånd att leda bort vatten från Göta älv för kylningsändamål och att i Göta älv släppa ut uppvärmt kylvatten. Enligt villkor 12 i

det befintliga tillståndet ska anordningar för intag av vatten för kyländamål utformas så att strömningshastigheten inte överstiger 0,5 m/s och spaltvidden i inloppssilen ska vara maximalt 20 mm.

Bolaget har ansökt om och fått ändringstillstånd för att få öka mängden bortlett vatten och släppa ut uppvärmt kylvatten i Göta älv samt att utföra ett nytt vattenintag och ändringar på intagsledningen. I ändringsansökan yrkade bolaget att villkor 12 i det befintliga tillståndet skulle upphävas. Mark- och miljödomstolen ändrade dock villkoret endast på så sätt att strömningshastigheten vid intag av vatten för kyländamål inte fick överstiga 0,15 m/s istället för som tidigare 0,5 m/s.

Frågan i målet är om villkor 12 i grundtillståndet ska upphävas eller ändras eller om bolaget under en provotid ska utreda i vilken omfattning fisk och andra organismer kan komma att skadas av vattenbortledningen.

Som mark- och miljödomstolen konstaterat ska 24 kap. 8 § miljöbalken i dess tidigare lydelse tillämpas. Av bestämmelsen, som motsvarar nuvarande 24 kap. 13 § samma balk, följer att tillståndsmyndigheten efter ansökan av verksamhetsutövaren får ändra villkor i ett befintligt tillstånd som inte avser ersättningsbelopp. Ett villkor får dock upphävas eller mildras endast om det är uppenbart att det inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs. Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att det inte med hänsyn till den utredning som bolaget presenterat finns förutsättningar att nu upphäva villkor 12.

Det är däremot lämpligt att frågan om ytvattenbortledningens inverkan på fisk och andra organismer utreds under en provotid med hänsyn till de naturvärden som finns i Göta älv och eftersom denna inverkan inte är tillräckligt utredd för att bestämma slutliga villkor i denna del. Med tanke på att villkor 12 i det befintliga tillståndet innehåller föreskrifter i fråga om skyddsåtgärder för fisk vid intaget finns det anledning att besluta att det villkoret inte ska gälla under provotiden. Det ankommer också på bolaget att till mark- och miljödomstolen anmäla när tillståndet tas i anspråk. Mark- och miljööverdomstolen noterar att bolaget åtagit sig att se till att

intagsöppningen förses med galler med gallerstavar som är så tätt placerade att de fungerar som personskydd (grovgaller).

Med anledning av att mark- och miljödomstolen avgjort målet slutligt och då Mark- och miljööverdomstolen nu förordnar om prövotid ska målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Länsstyrelsen har yrkat att bolaget ska ersätta länsstyrelsen för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 6 400 kr, vilket medgetts av bolaget. Begärd ersättning ska alltså utgå.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2021-02-19

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Rikard Backelin, tekniska rådet Dag Ygland och tf. hovrättsassessorn Hannah Grahn, referent.

Föredragande har varit Leonard Örner.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
R4

Mål nr: M 5125-18

Rättelse/komplettering

Dom, 2019-09-06

Rättelse och komplettering, 2019-09-17

Beslut av: rådmannen Göran Stenman

BESLUT

punkten 8 i domslutet ska rätteligen ha följande lydelse.

8. Göteborgs Energi AB skall betala ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Västra Götalands län med tjugotusen (20 000) kr. På beloppet ska utgå ränta enligt lag.

SÖKANDE

Göteborg Energi AB, 556362-6794

Ombud: Nordic Law

SAKEN

Ansökan om ändringstillstånd jämte 16 kap. 2 § och 9 och 11 kap. miljöbalken samt omprövning av villkor enligt 24 kap 8 § (i tillämplig lydelse) avseende verksamhet vid Rosenlundverket i Göteborgs kommun

DOMSLUT

1. Med ändring av Vänerns borgs tingsrätts, miljödomstolen, dom den 10 maj 2007 i mål M 532-05 lämnar mark- och miljödomstolen Göteborgs Energi AB tillstånd
 - a) att från Göta älv bortleda vatten för kylningsändamål intill en högsta mängd om 40 miljoner m³ per år,
 - b) att i Göta älv släppa ut uppvärmt kylvatten inom fastigheten Inom XX, Göteborgs kommun,
 - c) att utföra nytt vattenintag samt ändringar på intagsledningen samt justering av påseglingskydd för nämnda ändamål.
2. Mark- och miljödomstolen avslår Göteborgs Energi AB:s yrkande om att tillståndsvillkor 12 enligt Vänerns borg tingsrätts, miljödomstolen, dom av den 10 maj 2007 i mål M 532-05 ska upphävas.
3. Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Dok.Id 443648

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.vanersborgstingsratt.domstol.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

4. För meddelade tillstånd ska gälla följande nya villkor.
 - a) Arbetena skall utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden uppgett och åtagit sig i målet om inte annat följer av domslutet nedan.
 - b) Arbeten i vatten får endast ske under perioden 15 november - 15 april.
 - c) Arbeten som kan medföra grumling ska planeras och genomföras så att grumlingen blir så liten som möjlig.
 - d) Nya anläggningar och förändringar i bottentopografin, strandlinjen m.m. som kan påverka uppgifter i sjökort ska mätas in på sätt som Sjöfartsverket bestämmer. Uppgifterna ska rapporteras till Sjöfartsverket och Göteborgs hamn. Sjöfartsverket ska även underrättas i god tid innan arbetena påbörjas.
 - e) Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för vattenverksamheten och följas. Ett förslag på kontrollprogram för vattenverksamheten ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och ges in till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan tillståndet tas i anspråk.
 - f) Efter arbetenas slutförande skall Göteborgs Energi AB till Sjöfartsverket sända in de uppgifter som erfordras för rättning av sjökort och nautiska publikationer.

5. Sedan det i denna dom tillståndsgivna nya vattenintaget tagits i drift ska villkor 12 enligt Vänersborgs tingsrätts, miljödomstolen, dom den 10 maj 2007 i mål M 532-05, ha följande lydelse.

Villkor 12. Anordningar för intag av vatten för kyländamål skall utformas så att strömningshastigheten inte överstiger 0,15 m/sek. Spaltvidden i inloppssilen skall vara maximalt 20 mm.

6. Arbetena skall vara utförda inom sju år från det att domen vunnit laga kraft i tillståndsdelen.

7. Anspråk i anledning av oförutsedd skada får framställas inom fem år från arbetstidens utgång.

8. Göteborgs Energi AB skall betala ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Västra Götalands län. På beloppet skall ränta utgå enligt lag.
 9. Prövningsavgiften fastställs till etthundrafyrtiotusen (140 000) kr. Avgiften är betald.
-

BAKGRUND

Vänersborgs tingsrätt, miljödomstolen, lämnade i dom den 10 maj 2007 i mål M 532-05 Göteborg Energi AB tillstånd bl.a.

1. enligt 9 kap. miljöbalken
 - att inom fastigheten Göteborg Inom YY uppföra och driva en produktionsanläggning för fjärrkyla inom och utom Rosenlundsverket med en fullt utbyggd produktionskapacitet om cirka 90 MW och
 - att släppa ut uppvärmt kylvatten, inom fastigheterna Göteborg Inom YY, ZZ och XX och QQ.
2. enligt 11 kap. miljöbalken
 - att från Göta älv bortleda vatten för kylningsändamål intill en högsta mängd om 34 miljoner m³ per år och
 - att i botten på Rosenlundskanalen och ut i Göta älv nedlägga och för framtiden bibehålla rörledning för avledning av kylvatten

Miljödomstolen godkände samtidigt befintliga anläggningar och anordningar för bortledning av vatten från Göta älv.

Som villkor för tillstånden bestämdes bl.a. följande.

12. Anordningar för intag av vatten för kyländamål skall utformas så att strömningshastigheten inte överstiger 0,5 m/sek och spaltvidden i inloppssilen skall vara maximalt 20 mm.

Mark- och miljödomstolen har senare i dom den 11 juli 2017 i mål M 2675-16 lämnat Göteborgs Energi AB tillstånd att inom fastigheterna Inom Vallgraven 701:27 och 701:28 ändra, flytta och riva ut befintliga kylvattenledningar, anlägga nya kylvattenledningar, flytta alternativt riva ut befintlig dykdalb, ta upp nörintag samt för utförandet av anläggningarna utföra muddring.

ANSÖKAN

Göteborgs Energi AB har, i ansökan om s.k. ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken, yrkat

- tillstånd att från Göta älv bortleda vatten för kylningsändamål intill en högsta mängd om 40 miljoner m³ per år,
- tillstånd att i Göta älv släppa ut uppvärmt kylvatten inom fastigheten Inom XX, Göteborgs kommun,
- tillstånd att utföra ändringar på intagsledningen samt justering av påseglings- skydd för nämnda ändamål samt
- att villkor 12 i domen av den 10 maj 2007 i mål M 532-05 upphävs.

Göteborgs Energi AB har vidare yrkat att mark- och miljödomstolen

- bestämmer arbetstiden till 7 år,
- bestämmer tiden för anmälan om ersättning för oförutsedd skada till fem år från dagen för arbetstidens utgång,
- godkänner miljökonsekvensbeskrivningen samt
- bestämmer prövningsavgiften till 140 000 kr.

Göteborgs Energi AB har anfört bl.a. följande till utveckling av sin talan.

Orientering

Göteborg Energi AB är ett kommunalt bolag inom energisektorn. Bolaget bedriver dels en förbränningsanläggning för produktion av energi, dels en produktionsanläggning för fjärrkyla vid Rosenlundverket inom fastigheten Inom YY, Göteborgs kommun. Verksamheten bedrivs med stöd av tillstånd enligt miljöbalken. För produktionen av fjärrkyla har bolaget tillstånd att leda bort vatten från Göta älv intill en högsta mängd om 34 miljoner m³ per år samt släppa ut uppvärmt kylvatten i Göta älv.

Behovet och efterfrågan på fjärrkyla bedöms öka de kommande åren och bolaget har därför ambitionen att möta kundernas behov och öka produktionen. Bolaget har genom miljötillståndet möjlighet att driva en produktionsanläggning för fjärrkyla med en fullt utbyggd produktionskapacitet om cirka 90 MW. Den tillståndsgivna

kapaciteten för produktionsanläggningen behöver inte ändras men däremot är det nödvändigt att utöka den årligen bortledda mängden ytvatten från Göta älv från 34 miljoner m³ till 40 miljoner m³ samt i motsvarande mån utöka utsläppet av uppvärmt kylvatten till Göta älv. Därtill behöver justeringar genomföras på intagsledningen.

De planerade förändringarna berör varken förbränningsanläggningen eller omfattningen av produktionen av fjärrkyla enligt gällande tillstånd, utan de i tillståndet angivna effekterna kommer att vara oförändrade. Förändringarna avser en ökad mängd bortledning av ytvatten och i motsvarande mån utsläpp av uppvärmt kylvatten samt förändringar på intagsledningen. De planerade förändringarna har inget nära samband med driften av förbränningsanläggningen eller villkor som är förenade med denna. Bolaget bedömer därför att prövningen kan begränsas till att enbart avse de planerade ändringarna genom ett ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § 1 st. miljöbalken.

Branschkode för huvudverksamheten är 40.40-i enligt 21 kap. 8 § miljöprövningsförordningen (2013:251), anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av mer än 300 megawatt.

Den ansökta verksamheten

Vid låga temperaturer kan älvvattnet användas för direkt värmeväxling med utgående fjärrkylaflöde (frikyla). Vid högre temperaturer sker värmeväxling i absorptionskylmaskiner och vid behov kan ytterligare fjärrkyla produceras med kompressorkylmaskiner. Verksamheten bedrivs för närvarande så att utsläpp av kylvatten sker med en högsta temperaturhöjning av 10°C. För att undvika ytterligare temperaturhöjning blandas kylvattenströmmen med älvvatten innan utsläpp sker. Denna metod är både miljömässigt och ekonomiskt gynnsam.

Ansökan omfattar en tillförd värmemängd till Göta älv som motsvarar ett flöde om 16 000 m³/h vid en uppvärmning av kylvattnet med 10°C. Vid en högre uppvärmning, som mest 15°C, reduceras utsläppet i motsvarande grad. Bolaget avser således

att reglera utgående värmemängd genom en kombination mellan högsta temperaturhöjning och flöde.

Lokalisering

På fastigheten Inom YY har bedrivits energiproduktion i mer än 100 år. Fjärrkyla har producerats sedan 2007 och i och med närheten till Göta älv är det naturligt att bortledning sker därifrån. Verksamheten är förenlig med gällande detalj-plan.

Bolaget menar därför att verksamheten är lämpligt lokaliserad.

I gällande ÖP 2012 anges att området ska utgöras av bebyggelseområde med grönska och rekreationsytor. Gällande detaljplan anger teknisk anläggning respektive kontor/handel. Bolaget bedömer därmed att verksamheten är förenlig med gällande planbestämmelser. Intagsledningen är placerad utanför detaljplanelagt område.

Några, för prövningen, relevanta riksintressen eller områdesskydd föreligger inte.

Rådighet

Ansökan berör endast fastigheten Inom Vallgraven 701:28. Fastigheten ägs av Göteborgs stad. Bolaget har genom servitutsavtal rätt att belasta fastigheterna med ledningarna. Rådighet enligt lagen med särskilda bestämmelser för vattenverksamhet föreligger således.

Beskrivning av verksamheten och miljöeffekter

Befintligt intag kommer att demonteras genom att ståndarröret sågas av en kortare sträcka ovanför rörkröken (se ritning K21-05-002, bilaga 6 till aktbil 14). Ett nytt intag monteras över ståndarröret. För att bära upp det nya intaget och en permanent arbetsplattform kommer ett antal pålar att slås. Intaget förses med falsar i vilket galler kan skjutas ner för att täcka över intagsöppningen. Intagsöppningen är försedd med ett galler för att undvika att någon människa försöker simma in i intaget. Spaltvidden föreslås till 200 mm. Befintligt påseglingsskydd demonteras delvis och ersätts med ett nytt som även täcker utloppet. Det är inte nödvändigt med en strömavvisande skärm eftersom tratten till sin funktion är strömavvisande. Utförandetiden

uppskattas till ca 1 månad. De befintliga dykdalberna kommer att anpassas till det nya intaget. Intaget är anpassat så att det kan klara ett ökat flöde upp till 16 000 m³ per h.

Viss grumling kan uppkomma i samband med uppdragning av gamla pålar och islagning av pålar till det nya intaget, arbetsplatsformen och påseglingsskyddet. Samtliga arbeten i vatten ger upphov till en försumbar grumling. Bolaget bedömer att sedimenten är förorenade. Med hänsyn till de mycket begränsade åtgärder som kan medföra grumling, som i sin tur är mycket begränsad, menar bolaget att detta inte föranleder vidtagande av några särskilda skyddsåtgärder, förutom meddelande till Sjöfartsverket om arbeten nära farleden och allmänna försiktighetsåtgärder vid arbete med maskiner i öppet vatten, vars motorer drivs med petroleumprodukter, behövs därför inte. Grumlingen bedöms bli lokal och övergående i tid. Arbeten i vatten ska utföras varsamt så att grumlingen begränsas. Inga ytterligare försiktighetsåtgärder bedöms nödvändiga.

Utsläppet av uppvärmt kylvatten kommer att påverka temperaturen av ytvattnet lokalt. Bolaget har utfört modellberäkningar med spridningsbilder och utspädning i Göta älv. Den största påverkan sker vid ett utsläpp om 10 700 m³/h vid låg älvvattenföring med en temperaturskillnad i utsläppt vatten och älvvatten med 15°C. Jämfört med nuvarande tillstånd bedöms ökningen av påverkansområdet bli marginell. Högre temperaturer än vad som naturligt kan förekomma uppkommer i ett mycket litet område och främst i ytvattnet när älven redan är varm.

Verksamheten medför ändrade strömningsförhållanden vid intags- och utsläppspunkterna. Vid intagspunkten bedöms strömningsbilden medföra en liten lokal förändring. Även vid utsläppspunkten kommer viss förändring att ske. Några synpunkter från särskilt berörda har inte inkommit inom ramen för samrådet och det kan därför förutsättas att ingen störning på fartygstrafiken kommer att ske.

Eftersom vattenhastigheten vid intaget kommer att minska från 0,5 m/s till ca 0,1 m/s vid 10 700 m³/h respektive ca 0,15 m/s vid 16 000 m³/h i och med förändringarna av utformningen av intaget, bedöms påverkan genom att vuxen fisk sugts in i intaget som obetydlig mot bakgrund av att fisk och andra vattenlevande organismer i stort sett kan röra sig obehindrat vid denna vattenhastighet. Med tanke på strömningsförhållandena i älven samt ett varierat intag/utsläpp, bedöms det inte föreligga någon risk att fisk ansamlas vid intaget på grund av utsläppet av uppvärmt vatten. Jämfört med gällande tillstånd bedöms påverkan bli obetydlig.

Det finns inga kända lekbottnar eller naturliga uppväxtbiotoper i berörda vattenområden vid Skeppsbron. I samband med ansökningarna om tillstånd till utbyggnad av Järnvågen 2017, Skeppsbron 2012 och ändring av kylvattenledningarna vid Rosenlundsverket 2016, genomfördes utredningar avseende fiskbestånd i området kring Skeppsbron. Sammanfattningsvis konstateras att det i vattenområdet vid Skeppsbron inte finns några kända reproduktionsbottnar eller naturliga uppväxtbiotoper i form av exempelvis grunda och steniga miljöer som vanligtvis kan ge skydd åt småfisk eller andra bottenlevande organismer. Detta beror på de pågående verksamheterna i hamnområdet som medför en konstant omblandning och uppgrumling av sediment. Det förekommer vidare ingen skyddande bottenvegetation, vilket beror på ett alltför stort vattendjup i kombination med begränsat siktdjup. Verksamheten bedöms sammantaget medföra obetydliga till små miljöeffekter.

Särskild om kylvattenledningar m.m.

Kylvattenledningarna ute i älven består vardera av en PE-ledning med inre diametern 1500 mm. Ombyggnad av hela kylvattensystemet, förutom själva intagskonstruktionen, utfördes under 2007. Utloppsledningen förlängdes fram till nära farledskanten 2018. Kylvattenintaget är beläget ca 15 m från farleden och omges av ett påseglingsskydd med dykdalber och avbärarkonstruktioner. Intaget har konstruerats för att begränsa hastigheten i intaget till 0,5 m/s.

Utloppet är placerat nedströms om intaget och i linje med yttre kanten på skärm-skyddet för intaget. Det fria avståndet ut mot älven relativt kajlinjen är ca 7 m, dvs.

utsläppet sker i relativt fritt älvvatten. Av primär betydelse är att utloppsroret inte är försett med någon stråldämpare utan får mynna fritt i en rörända. Mynningen på utloppsledningen är placerad ca 3 m innanför det teoretiska släntplanet för farleden. Detta för att undvika risk för skada vid underhållsmuddring.

Vattnet från älven sugs in med självfall. Det finns således ingen möjlighet att öka flödet mer än vad intagssystemet klarar av att leda in till pumparna med ett sådant kvarvarande vattendjup vid dessa att det inte är någon risk för kavitation. För att det ska vara möjligt att klara att ta in ända upp till 16 000 m³/h, 4,44 m³/s, i det befintliga kylvattensystemet, även vid lågvattenstånd i havet, krävs det att det görs ett antal åtgärder inne i Rosenlundsverket för att minska strömningsförlusterna. Vattenhastigheten i intagsledningen vid maxvattenföring blir hög, ca 2,5 m/s. Detta innebär att vattenvägarna måste anpassas så att det blir så små tilläggsförluster som möjligt, förutom de rena friktionsförlusterna i intagsledningen.

Befintligt vattenintag i älven klarar inte en uppgradering av flödet från 9 000 m³/s till 16 000 m³/s. Nuvarande intag med en sil kräver därtill ett relativt stort underhållsarbete, vilket är opraktiskt, eftersom silen är placerad vid intaget ute i älven. Ett nytt intag bör därför utformas som traditionella intag för större kylvattenanläggningar som kärnkraftverk, men även för råvattenintag, där syftet är att utforma intaget så att fisken ges möjlighet att uppfatta faran med en gradvis ökande hastighet i intagskonstruktionen och därigenom söka sig därifrån. Intaget kommer därför att utformas som en ”spalt” mellan två horisontella skivor. Vid full fjärrkylproduktion, dvs. dimensionerande värmeutsläpp, är bedömningen att denna normalt kommer att ske med en temperaturhöjning på eller nära 15°C, vilket motsvarar ett flöde på 10 700 m³/h. Inloppsöppningen dimensioneras för en vattenhastighet av 0,1 m/s vid detta flöde. För dimensionerande vattenuttag om 16 000 m³/h blir intagshastigheten 0,15 m/s.

Principen med ett intag som utgörs av två horisontella, parallella och cirkulära skivor som i centrum av skivorna mynnar i ett vertikalt intagsrör har använts i ett mycket stort antal vattenintag från kylvattenintag för kärnkraftverk med flöden på

50 m³/s till mindre vattenintag för råvattenförsörjning med 0,1 m³/s eller mindre. Vattenhastigheten ökar gradvis när vattnet rinner radiellt in mot inloppsörret. Strömningen horisontellt inne i intaget gör att den efterliknar strömförhållandena i öppet vatten. Förändringen/ökningen i vattenhastighet gör att fisken vänder tillbaka inne i intaget, om den över huvud taget simmar in i intaget. Erfarenheterna från denna typ av intag är mycket goda och behov av fiskuppsamling saknas.

Inströmningsförhållandena i en strömmande älv är inte idealiska. Om intaget har en öppning mot det strömmande vattnet kommer älvvattnet att rinna in direkt i intaget och inte fördelas utmed intagsöppningen som avsett. Intag kommer därför i detta fall att endast ske från nedströmssidan av intagskonstruktionen i strömlä från älvströmmen. Härigenom ”klyvs” tillströmningen i älven av intagets form och riktas lite snett bort från intaget. Detta strömningsmönster ger ett relativt stort strömläområde framför intagsöppningen. Från strömläområdet sugas vattnet in i intaget förhållandevis jämnt fördelat över hela intagsbredden. Inne i intaget ökar hastigheten gradvis. Erfarenheten från en sådan gradvis ökning av vattenhastigheten är att när fiskarna känner den ökande vattenhastigheten så vänder de tillbaka och ut ur intaget. Med den form på intaget som föreslås är det en lång sträcka med gradvis ökande hastighet innan vattnet sugas in i intagsledningen.

Intag av vatten kan ske med överkant på intaget strax under lägsta lågvattenstånd. I detta fall väljs -1,1 m. Underkant på intaget anpassas dels för att konstruktivt kunna utnyttja befintligt ståndarrör till det befintliga intaget, dels så att andelen vatten med tidvis lite salthalt begränsas. Här väljs -3,5 m. Detta innebär ett intag med höjden 2,4 m. För att uppfylla kriteriet med intagshastigheten 0,1 m/s vid ett flöde av 10 700 m³/h krävs en intagslängd på totalt 12,3 m. Intaget är uppdelat i två olika sektioner som vänder sig mot var sin del av det tillströmmande vattnet från landsidan resp. älvsidan. Intagsöppningen förses med falsar i vilken gallerkassetter kan sättas fast. Från start förses gallerkassetterna med gallerstavar som är så tätt placerade att de fungerar som personskydd.

Ståndarröret till det befintliga intaget kapas ca 1 m över den vertikala rörkröken och en ny intagskonstruktion med ett lite grövre intagsrör träs över det befintliga röret och förankras med en krage på röret och en bärkonstruktion av pålar och balkar för själva intaget. Ett nytt intag monteras över ståndarröret. För att bära upp det nya intaget och en permanent arbetsplattform kommer ett antal pålar att slås. Intaget förses med falsar i vilket galler kan skjutas ner för att täcka över intagsöppningen. Intagsöppningen är försedd med ett galler för att undvika att någon människa försöker simma in i intaget. Spaltvidden föreslås till 200 mm. Befintligt påseglingsskydd demonteras delvis och ersätts med ett nytt som även täcker utloppet. Det är inte nödvändigt med en strömvavvisande skärm eftersom tratten till sin funktion är strömvavvisande. Utförandetiden uppskattas till ca 1 månad.

Intaget är utformat som en plan tratt. Därtill har intaget såväl en horisontell som en vertikal mellanvägg som delar intaget i fyra delar, för att ge en så jämn och horisontell strömning i intaget som möjligt. Tvärsnittsarean inne i intaget, när tillströmningen når fram till inloppsröret, är 1/3 av arean i inloppssektionen. Vattenhastigheten inne i inloppet ökar således gradvis på en sträcka av 7 m från inloppsöppningen till sugröret med en faktor 3. Principen med ett intag som utgörs av två horisontella, parallella och cirkulära skivor som i centrum av skivorna mynnar i ett vertikalt intagsrör har använts i ett mycket stort antal vattenintag från kylvattenintag för kärnkraftverk med flöden på 50 m³/s till mindre vattenintag för råvattenförsörjning med 0,1 m³/s eller mindre. Vattenhastigheten ökar gradvis när vattnet rinner radiellt in mot inloppsröret. Strömningen horisontellt inne i intaget gör att den efterliknar strömförhållandena i öppet vatten. Förändringen/ökningen i vattenhastighet gör att fisken vänder tillbaka inne i intaget, om den över huvud taget simmar in i intaget. Erfarenheterna från denna typ av intag är mycket goda och behov av fiskuppsamling saknas.

Ändring av villkor 12

Gällande tillstånd är förenat med ett villkor om att anordningar för intag av vatten för kylningsändamål skall utformas så att strömningshastigheten inte överstiger 0,5 m/s och spaltvidden skall vara maximalt 20 mm. Bolaget yrkar att detta villkor ska upphävas.

Det nya intaget kommer att dimensioneras så att vattenhastigheten kommer att uppgå till högst ca 0,15 m/s. Av utredningar framgår att vid vattenhastigheter runt 0,1 m/s så kan fisk och andra vattenlevande organismer i stort sett röra sig obehindrat kring intaget. Bolaget bedömer att risken att vuxen fisk sugts in i intaget vid denna hastighet är obetydlig. Ägg och fiskyngel samt eventuellt mindre fiskar under 30 mm kan följa med kylvattnet men denna risk löper de även med ett galler enligt gällande tillstånd. Med beaktande av den minskade vattenhastigheten vid intaget bedöms miljöpåverkan bli obetydlig jämfört med nuvarande tillstånd och villkor.

Ett galler vid intaget är förenat med underhållskostnader, eftersom gallret behöver rensas från påväxt med jämna mellanrum. Enligt 24 kap. 8 § miljöbalken får ett villkor upphävas om det är uppenbart att villkoret inte behövs eller är strängare än nödvändigt. Mot bakgrund av att ett galler inte fyller någon miljönyttig funktion, gör bolaget gällande att villkoret kan upphävas.

Miljökvalitetsnormer

För verksamheten relevant miljökvalitetsnorm är förordning (2001:554) om miljö-kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att se över förordningen. Myndigheten föreslår att förordningen upphävs. Gällande temperaturgränser föreslår myndigheten att någon ny miljökvalitetsnorm inte behöver tas fram.

Normen anger som gränsvärde att temperatur som mäts upp nedströms från den plats där ett utsläpp sker, inte får överstiga den normala opåverkade vattentemperaturen med 1,5°C. Temperaturen får dock överskridas inom geografiskt begränsade områden om länsstyrelsen förvissas sig om att inga skadliga konsekvenser uppstår

för en balanserad utveckling av fiskpopulationen. För ansökt verksamheten kommer storleken på ett sådant område vara begränsat till 8 000 m² vid ett maximalt flöde. Som ett beräknat medelvärde för hela vattenmassan blir dock området där ökningen av vattentemperaturen sker betydligt mindre. Temperaturökningen bedöms inte orsaka några skadliga konsekvenser för lax- och havsöringspopulationen i Göta älv med biflöden.

Av normen framgår vidare att heta utsläpp inte får leda till att temperaturen nedströms platsen där heta utsläpp sker överstiger 21,5°C. Temperaturgränsen får överstridas 2 procent av tiden samt vid exceptionell väderlek eller på grund av särskilda geografiska förhållanden. För ansökt verksamhet gäller att om vattentemperaturen understiger ca 15,5°C föreligger ingen risk att temperaturen nedströms överstiger 21,5°C eftersom det inte ens i närzonens ytvatten blir mer än 6°C varmare än vattnet i omgivningen. Vid högre temperatur i älven (under sommaren) kan kylvattenutsläppet lokalt och tillfälligt orsaka temperaturer över 21,5°C i ytvattnet inom ett begränsat område nära utsläppspunkten. Detta bedöms inte medföra några negativa effekter på laxfisk eftersom stora delar av vattenmassan i älven är helt opåverkad av temperaturhöjningen. Även lokalt kring själva utsläppspunkten kommer temperaturen för det mesta ligga inom den naturliga variationen.

Samhällsekonomisk båtnad

Av 11 kap. 6 § MB framgår att en vattenverksamhet endast får bedrivas om dess fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den. Fjärrkyla bidrar till ett resurseffektivt kretslopp, hushållning med naturresurser och främjar förnybar energi. Av MKB framgår att miljöpåverkan är marginell. Bolaget bedömer således att de samhällsekonomiska effekterna är positiva och verksamheten förenlig med den aktuella bestämmelsen.

Hushållning med mark- och vattenområden (3 - 4 kap. MB)

Verksamheten bedrivs inom ett område med detaljplan som anger teknisk anläggning respektive kontor och handel. Vattenintaget är placerat utanför detaljplanelagt

område. Området omfattas av riksintresse för sjöfarten och riksintresse för kultur- miljövärden. Verksamheten bedöms dock inte stå i strid med de skyddsvärda intressena för respektive riksintresse och bedöms därmed vara förenlig med hushållningsprinciperna.

Förslag till villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökningshandlingarna och bolaget i övrigt åtagit sig i målet.
2. Arbeten som kan medföra grumling ska planeras och genomföras så att denna begränsas.
3. Nya anläggningar och förändringar i bottentopografin, strandlinjen m.m. som kan påverka uppgifter i sjökort ska mätas in på sätt som Sjöfartsverket bestämmer. Uppgifterna ska rapporteras till Sjöfartsverket och Göteborgs hamn.
4. Kontrollprogram för verksamheterna ska upprättas i samråd med samt godkännas av tillsynsmyndigheten, innan arbetena påbörjas.

Kontroll av verksamheten

Ett kontrollprogram kommer att tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten i god tid innan åtgärderna påbörjas.

Ersättning för oförutsedd skada

Genom de bedömningar som gjorts finns det inget som talar för att några skador på enskilda intressen kommer att uppstå till följd av den ansökta verksamheten. Bolaget föreslår därför att tiden för inkommande av anspråk på ersättning enligt reglerna om oförutsedd skada ska bestämmas till fem år från dagen för arbetstidens utgång.

INKOMNA YTTRANDEN

Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och **Naturvårdsverket** har samtliga avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har anfört bl.a. följande.

Länsstyrelsen tillstyrker ansökan samt anser att verksamheten ska förenas med följande villkor och provotid.

1. Arbeten i vatten får endast ske under perioden 15 november - 15 april.
2. Arbeten som kan medföra grumling ska planeras och genomföras så att grumlingen blir så liten som möjlig.
3. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för vattenverksamheten och följas. Ett förslag på kontrollprogram för vattenverksamheten ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och ges in till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan tillståndet tas i anspråk. I kontrollprogrammet ska ingå kontroller av i vilken omfattning adult fisk och andra organismer sugts in eller simmar in i intagsledningen under förhållanden då det råder höga vattenhastigheter i intagsledningen.

Göteborg Energi AB ska, senast inom 2 - 3 år från den dag dom tagits i anspråk, redovisa utredning och förslag till slutliga villkor enligt följande.

U1. Göteborg Energi AB ska undersöka i vilken omfattning adult fisk och andra organismer sugts in eller simmar in i intagsledningen då det råder höga vattenhastigheter i intagsledningen. Detta ska redovisas till domstolen med förslag till eventuella åtgärder för att motverka ytterligare skador, alternativt förslag på fiskeavgift. Utformningen av hur undersökningen ska genomföras, ska ske i samråd med Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen yrkar ersättning för handläggning av de delar som rör vattenverksamhet med 25 timmar á 800 kronor, d.v.s. 20 000 kronor.

Göteborgs Energi AB har uppgett sig ha utrett förekomsten av liknande intagskonstruktioner under liknande förhållanden, men utan att hitta en motsvarande situation med motsvarande förutsättningar. Länsstyrelsen anser därför att det inte har säkerställts tillräckligt att intagskonstruktionens påverkan på fisk och andra organismer blir godtagbar. Det måste säkerställas att den nya konstruktionen inte medför för stora risker för den vattenlevande faunan, med tanke på att en stor mängd fisk och ett stort antal fiskarter vandrar och uppehåller sig i Göta älv, däribland den genetiskt

unika och värdefulla Sävéalaxen. Riskerna bedöms uppstå vid höga vattenhastigheter i intagsledningen. Frågan bör utredas under en provotid och att slutliga villkor ska fastställas därefter.

Planerade arbeten i vatten innebär rivning av befintliga samt uppförande av nya anläggningar, innefattande upptagning av befintliga pålar och anläggande av nya. Grumling och undervattensbuller kommer att uppstå av dessa arbeten. Sedimenten i området är förorenade. Föroreningar sprids när sedimenten grumlas upp. I Göta älv vandrar och uppehåller sig många fiskarter, däribland lax och inte minst den skyddsvärda Sävéalaxen. Fiskens vandring upp i älven och smoltens utvandring sker under vår, sommar och höst. Grumling, föroreningsspridning och buller kan störa och skada fisken under denna tid, och därför bör arbeten i vatten endast utföras under perioden 15 november - 15 april. I centrala Göteborg sker mycket exploatering i Göta älv och varje möjlighet till begränsning i störningen på vattenmiljön är därför värdefull. Göteborgs Energi AB har motsatt sig detta villkorsförslag med hänvisning till ett tidigare mål där ingen tidsbegränsning föreskrevs. Länsstyrelsen ser dock inte att detta utgör skäl till att inte begränsa miljöpåverkan så långt möjligt i det nu aktuella målet.

I gällande tillstånd finns ett villkor om kontrollprogram. Det är viktigt att aktuella kontrollrutiner finns för vattenverksamheten och vill med föreslaget villkor förtydliga detta. Det är lämpligt att tillsynsmyndigheten och sökanden inom ramen för tillsynen och kontrollprogrammet vid behov tar fram lämpliga driftparametrar och utsläppsnivåer, som kan utgöra grund för t.ex. när ytterligare åtgärder ska vidtas för att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett optimalt sätt. Allt eftersom verksamheten förändras ska kontrollen anpassas och kontrollprogrammet ska vara aktuellt för den verksamhet som bedrivs. För att erhålla underlag under en längre period avseende den nya intagskonstruktionens eventuella påverkan på fisk och andra organismer, är det relevant att sökande inom ramen för sitt kontrollprogram övervakar detta. Tillsynsmyndighet för vattenverksamheter är i dagsläget Länsstyrelsen. Tillsynsmyndighet för den miljöfarliga verksamheten är i dagsläget Miljöförvaltningen i Göteborgs stad.

Göteborgs Energi AB har svarat följande.

Bolaget medger länsstyrelsens rätt till ersättning för sin rättegångskostnad men överlämnar bedömningen om skälighet till domstolen.

Bolaget har redogjort för grunderna för bedömningen att fisk inte riskerar att sugas in i anläggningen. Älvvattnet styrs förbi intaget och vattnet sugas in på nedströmsidan. Strömriktningen i vattnet som sugas in i intaget vänder från medströmmande i älven till motströmmande i intaget. Den gradvisa ökningen av vattenhastigheten inne i intaget i kombination med den lokala ändringen i strömriktningen, medför att fisken kommer att undvika att låta sig sugas in i intagsledningen. Under den dominerande delen av tiden kommer flödet endast att vara 10 - 20 % av maxflödet. Bolaget bedömer därför att galler inte är en nödvändig skyddsåtgärd. Bolaget har utrett förekomsten av liknande intag under liknande förhållanden, utan att hitta en motsvarande situation med motsvarande förutsättningar. Bolaget är dock förvissat om att galler inte är nödvändigt.

För det fallet att domstolen bedömer att frågan inte är tillräckligt utredd, medger bolaget att fastställandet av slutliga villkor avseende intagskonstruktionens påverkan på fisk och andra organismer kan skjutas upp under en prøvotid i enlighet med länsstyrelsens förslag. Prövotiden bör vara tre år.

Bolaget motsätter sig länsstyrelsens förslag till tidsbegränsning för arbete i vatten. Mark- och miljödomstolen fann att det inte var nödvändigt att begränsa tidpunkten för arbete i vatten i mål M 2675-16, som avsåg muddring och anläggande av kylvattenledningarna till Rosenlundsverket, bland annat med skälet till åtgärdernas begränsning i omfattning och tid. De nu sökta åtgärderna är än mer begränsade än åtgärderna på kylvattenledningarna. Det finns därför inte skäl att begränsa tiden för när åtgärder i vatten får ske. Däremot är det högst troligt att åtgärderna kommer att vidtas inom den period som länsstyrelsen godtar, eftersom åtgärderna lämpligen bör utföras när fjärrkylproduktionen är som lägst under vinterhalvåret.

DOMSKÄL

Göteborgs Energi AB:s ansökan avser

- Tillstånd till utökad bortledning av vatten från Göta Älv (ansökan om ändringstillstånd avseende vattenverksamhet),
- Ändringsarbeten avseende anordningar för vattenbortledningar (ansökan om ändringstillstånd avseende vattenverksamhet),
- Tillstånd till utökade utsläpp av uppvärmt kylvatten i Göta Älv (ansökan om ändringstillstånd avseende miljöfarlig verksamhet) samt
- Upphävande av tillståndsvillkor 12 (ansökan om omprövning av villkor enligt 24 kap 8 § miljöbalken i tillämplig lydelse).

För såväl ansökt vattenverksamhet som ansökt miljöfarlig verksamhet gäller att utrymmet för ändringstillstånd är begränsat. För miljöfarlig verksamhet gäller som huvudregel en princip om samlad prövning, dock att 16 kap 2 § miljöbalken (i tillämplig lydelse) ger vissa möjligheter till den begränsade prövning som en ansökan om ändringstillstånd medger. För vattenverksamhet är huvudregeln (enligt tillämplig lagstiftning) att en ordning med ändringstillstånd får användas. För båda typerna av verksamhet gäller emellertid att prövningen ska ha en sådan omfattning att relevanta miljömässiga konsekvenser kan beaktas och att det kan tryggas att de får den reglering som bedöms nödvändig.

För ansökan om upphävande av tillståndsvillkor på ansökan av verksamhetsutövaren gäller enligt 24 kap 8 § miljöbalken (i tillämplig lagstiftning) att villkor får upphävas endast om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs.

I frågan om upphävande av villkor 12 måste beaktas att villkoret är avpassat för en intagsanordning med annat utförande än det som Göteborgs Energi AB vill låta utföra. Trots detta gäller emellertid att ett bifall till omprövningsansökan kräver att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs. Göteborgs Energi

AB har här gjort gällande att villkoret inte kommer att uppfylla någon miljönyttig funktion.

Omständigheterna kring ansökta verksamheter får sammantaget anses vara sådana att en ordning med ändringstillstånd är möjlig. Mark- och miljödomstolen tar därför upp ansökningarna till prövning.

Ansökan syftar till att möjliggöra ökad vattenbortledning från Göta Älv från nuvarande tillståndsgiven mängd om 34 miljoner m³/år till 40 miljoner m³/år. Den ökade vattenbortledningen genererar motsvarande utsläppsökning av uppvärmt kylvatten. Det är uppenbart att ansökt ökad vattenbortledning med erforderliga försiktighetsåtgärder, varom mer nedan, kan genomföras utan olägenheter. Ett ökat utsläpp av uppvärmt kylvatten kan ha viss påverkan på förhållandena i Göta Älv, främst vad gäller temperaturpåverkan. Göteborgs Energi AB får emellertid anses ha visat att utsläppet inte kommer att medföra några negativa konsekvenser av betydelse. Gällande miljökvalitetsnormer utgör inte hinder mot utsläppet. Ansökt ökad vattenbortledning och ökat utsläpp av uppvärmt kylvatten är mot angiven bakgrund tillåtlig.

Det nya vattenintaget med tillhörande anordningar medför i sig inte några beaktansvärda olägenheter. De vattenanknutna arbetena kommer dock ofrånkomligt att medföra viss grumling. Mot bakgrund av Göta Älvs skyddsvärde bör därför de grumlingsalstrande arbetena begränsas. Det av länsstyrelsen föreslagna villkoret med begränsning av tillåten arbetstid framstår härvid som lämpligt och, enligt vad som anförts, inte alltför betungande.

Villkor 12 syftar till att motverka att fisk och andra organismer sugas in eller simmar in i intaget. Som anförts ovan förutsätter ett upphävande av villkoret att det inte längre behövs, är strängare än nödvändigt eller att ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs. Göteborgs Energi AB har bevisbördan för att någon av dessa förutsättningar är uppfyllda.

Göteborgs Energi AB har för ansökan efterforskat erfarenheter från andra anläggningar utan att hitta ”en motsvarande situation med motsvarande förutsättningar”. Bedömningen att ett fingaller inte behövs grundar sig istället på att vattenhastigheten i intagsledningen huvuddelen av tiden är så låg att åtminstone vuxen fisk som kommit in i ledningen kan simma ut ur densamma. Vad Göteborgs Energi AB anfört till stöd för detta antagande kan dock inte anses tillräckligt för att det ska tas för gott. Det är således inte visat att en intagsanordning utan galler kan godtas. Däremot föreligger inte hinder mot ansökt vattenbortledning om intaget förses med galler i enlighet med villkor 12. Den i villkoret föreskrivna högsta tillåtna strömningshastigheten kommer, enligt vad Göteborgs Energi AB själv uppgett, inte att överskridas.

Vid angiva förhållanden saknas behov av föreslagen prøvotid, utan ansökan kan bifallas i de delar den avser tillstånd. Som anförts bör dock ansökan om upphävande av villkor 12 avslås.

Göteborgs Energi AB har redovisat att vattenhastigheten vid det nya intaget inte kommer att överstiga 0,15 m/s. Villkor 12 bör ändras i enlighet därmed.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 27 september 2019

Göran Stenman

Joen Morales

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman och tekniska rådet Joen Morales.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se